

М.В. Гурін, кандидат с.-г. наук,
О.І. Онищенко, кандидат с.-г. наук,
Інститут овочівництва і баштанництва НААН,
М.В. Шотик, кандидат с.-г. наук,
Н.О. Губар, науковий співробітник,
Інститут садівництва НААН

НОВИЙ СОРТ ПОМІДОРА СУЗІР'Я

У результаті селекційної роботи створено новий сорт помідора Сузір'я, висвітлено перспективи його використання, цінну господарську характеристику та рекомендації щодо вирощування.

Ключові слова: сорт, урожайність, селекція, абіотичні фактори, хімічний склад, суха речовина, транспортабельність, овочівництво.

Вступ. Сучасне овочівництво та приватне городництво має в своєму асортименті велику кількість овочевих культур і розмаїття сортів. Але навряд чи знайдеться овочева культура, яка б забрала пальму першості у помідора. Важко повірити, що колишнього «дикуна» (у далекому минулому завезеного в Європу з Перу) вирощували виключно як декоративну рослину, яка мала мізерні плоди масою 3–10 г.

Через багато століть у результаті кропіткої народної і наукової селекції з'явилася величезна кількість сортів і гібридів помідора. Тепер вже нікого не дивують гігантські плоско-округлі плоди масою до 1 кг або середні за величиною, ідеально округлої форми. Вражає створений колір плодів: білий, жовтий, помаранчевий, малиновий, червоний, чорний і навіть смугастий. Самі рослини помідора також змінилися завдяки вченим-селекціонерам. Крім низькорослих (детермінантних), отримано супердетермінантні, напівдетермінантні та індетермінантні сорти.

Вирощування високопродуктивних, якісно цінних сортів і гібридів помідора та їх постійне оновлення забезпечують можливість систематичного підвищення врожайності та поліпшення якості продукції. На сьогодні сортимент сортів та гібридів помідора дуже великий, проте

© Гурін М.В., Онищенко О.І., Шотик М.В., Губар Н.О., 2015.

вони не можуть задовольнити вимоги широкого кола споживачів. Наявність великої кількості їх є виправданим, оскільки в регіонах України різні ґрунти і кліматичні умови. Лише в умовах конкретної місцевості, яка підходить до даного сорту, він повністю розкриває свій потенціал.

Методика досліджень. У результаті селекційної роботи, виконаної в Інституті садівництва НААН протягом 2011–2015 рр., отримано методом гібридизації ліній з наступним добором високопродуктивних дружнодостигаючих форм з безколінцевою плодоніжкою новий ранньостиглий високоврожайний та транспортабельний сорт помідора Сузір'я, придатний для висушування плодів.

Результати досліджень. Сорт Сузір'я має звичайний детермінантний прямостоячий середньооблистяний кущ з середнім габітусом, висотою головного стебла 55–67 см. Поверхня стебла гладенька, слабо опушена, довжина міжвузля 5–10 см. Листки звичайні, середнього розміру, темно-зеленого глянцевого кольору, поверхня слабогфрована. Суцвіття проміжне, одноразово розгалужене, з компактною структурою. Перше суцвіття закладається над 6–7 листком і далі через 1–2 листки. Плодоніжка без членування. Маточки у квітках однакової довжини з тичинками, іноді трохи виступають. Квітки нормальні, фертильні. Плоди сливкоподібні (індекс форм 1,2–1,3), маса плоду 97 г, поверхня гладка. Забарвлення незрілого плоду – світло-зелене, стиглого – червоне з глянцевою поверхнею шкірочки. Вершина плоду рівна. Тип гнізд правильний, число гнізд в середньому 2, кількість насінин у плоді низька – 25–35 штук. Насіння середньоопушене.

Сорт помідора Сузір'я ранньостиглий, дружнодостигаючий, високоврожайний. Дозріває на 2 доби раніше стандарту. Період плодоношення у нього на 4 доби довший (табл. 1).

Новий сорт помідора у місцевих умовах дозріває майже повністю – 96,0 %. Кількість зелених плодів – 3,6 %, у стандарту на 1,8 % більше. Стійкий до септоріозу та толерантний до фітофторозу.

Найвища продуктивність нового сорту помідора Сузір'я відзначена у 2015 році – 71,0 т/га. Смакові якості його добрі, має хороші біохімічні показники. Вміст сухих речовин 6,8 %, має добре співвідношення цукрів та кислот (індекс 9,9). Сік густої консистенції. Показники кислотності та співвідношення розчинних і нерозчинних речовин знаходиться на рівні, близькому до оптимального для помідорів. Дегустаційна оцінка свіжих плодів вище стандарту – 9,0 балів.

Наведені якісні показники плодів помідора нового сорту свідчать про перспективність використання його у свіжому вигляді та для переробки, особливо висушування плодів. Транспортабельність і лежкість плодів добрі.

Сорт Сузір'я добре зав'язує плоди при стресових абіотичних факторах. Це – сорт інтенсивного типу, він добре реагує на внесення добрив та зрошення.

Технологія виробництва сорту істотно не відрізняється від загальноприйнятої. Спосіб вирощування – через розсаду віком 45–50 діб. Строки висаджування оптимальні, залежно від зони. Схема садіння: при інтенсивній технології – рядкова, 90x20–22 см. Оптимальна густина стояння рослин 40–45 тис./га. Удобрення: органічні – 40–60 т/га, мінеральні – $N_{90}P_{120}K_{120}$ кг/га діючої речовини.

Протягом вегетаційного періоду ґрунт слід тримати в пухкому і чистому від бур'янів стані. До недоліків сорту слід віднести появу в несприятливі роки ребристих плодів. Плоди міцні, з низькою схильністю до перестигання, здатні довго зберігатися на рослинах у зрілому вигляді. За показниками зусилля на роздавлювання плодів, питомої стійкості до динамічного навантаження, міцності шкірки до проколювання сорт Сузір'я перевищує стандарт.

Висновки. Комплекс ознак нового сорту Сузір'я вказує на перспективність його вирощування за промисловою технологією та використання як у свіжому вигляді, так і для переробки на томати продукти, квашення та висушування плодів.

Сорт помідора Сузір'я передано до Державного сортовипробування сортів рослин на 2016 рік.

М.В. Гурін, О.І. Онищенко, Н.В. Шотик, Н.О. Губарь
Новый сорт томата Сузирье.

Резюме. В результате селекционной работы создан новый сорт томата Сузирье, приведены перспективы использования, хозяйственно ценная характеристика и рекомендации по его выращиванию.

M.V. Gurin, O.I. Onishchenko, N.V. Shotik, N.O. Gubar
It's a new variety of tomato Suzir'e.

Summary. As a result of selective breeding it has created a new variety of tomato Suzir'e. There have already been given the prospects for its use economically valuable characteristics and recommendations for cultivation.

1. – Основні цінні господарські показники сорту помідора Сузір'я
(середнє за 2013–2015 рр.)

Показники	Легідний	Сузір'я	± до стандарту	НІР ₀ , т/га
Тривалість періоду, діб : повні сходи – плодоношення плодоношення	106 62	104 66	2 4	
Урожайність т/га: за I декаду плодоношення загальна товарна	15,7 61,0 58,8	21,5 71,0 69,3	5,8 10,0 10,5	5,0
Маса плоду, г.	90	97	7	
Хімічний склад плодів: суха речовина, % загальний цукор, % аскорбінова кислота, мг % загальна кислотність, %	5,4 3,1 27,5 0,41	6,8 3,47 31,5 0,43	1,7 0,37 4,0 0,02	
Дегустаційна оцінка, балів: свіжих плодів у переробці при сушці плодів	7 3,9 7	9 4,4 9	2 0,5 2	